

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שינה עם אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה

(י"א א') משנה: לא יצא החייט במחטו... ולא יקרא (אדם) לאור הנר. כיוצא בו (להרחיק מעבירה) לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה.

(י"ג א') איבעיא להו: נדה מהו שתישן עם בעלה (במיטה אחת) היא בבגדה והוא בבגדו?

(אמר רב יוסף:) תא שמע, "אֶל הַהָרִים לֹא אָכַל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל גְּלוּלֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל וְאֶת אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ לֹא טָמֵא וְאֶל אִשָּׁה נְדָה לֹא יִקְרָב"¹, מקיש אשה נדה לאשת רעהו: מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור², אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור. שמע מינה.

ופליגא (דרב יוסף דפשוט מדרשה דהאי קרא לאיסור) דרבי פדת. דאמר רבי פדת: לא אסרה תורה אלא קורבה של גלוי עריות בלבד (תשמיש ממש), שנאמר³ "אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרָבוּ לְגִלּוֹת עֵרוֹה" (ושאר קורבה, אפילו קירוב בשר, אסורה רק מדרבנן. וכשלבושים, אין מקום לגזור אפילו מדרבנן).

עולא כי הוי אתי מבי רב הוה מנשק להו לאחוותיה אבי חדיהו (חזה), ואמרי לה - אבי ידיהו (בזרועותיה⁴). ופליגא דידיה אדידיה, דאמר עולא: אפילו שום קורבה אסור משום 'לך' 'לך', אמרי נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב.

תנא דבי אליהו: מעשה בתלמיד אחד, שקרא הרבה, ושנה הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפיליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ואמרה להם: כתוב בתורה⁵ "כִּי הוּא חֲיִיךָ וְאֶרְךָ יְמִיךָ", בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר.

פעם אחת נתארחתי אצלה. אמרתי לה: בתי בימי נדוּתִיךָ מהו אצליך? אמרה לי חס ושלום אפילו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי לבוּנִיךָ מהו אצליך? אמרה לי: אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקירוב בשר, אבל חס ושלום לא עלה על דעתו לדבר אחר. אמרתי לה: ברוך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה. שהרי אמרה תורה "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדָּת טָמְאָתָה לֹא תִקְרָב".

כי אתא רב דימי אמר: מיטה חדא הואי (רחבה). ולא היה קירוב בשר. וסבר שמותר בכך). במערבא אמרי - אמר רבי יצחק בר יוסף: סינר (ממתנים ולמטה) מפסיק בינו לבינה.

1. יחזקאל יח.

2. והתם סברא הוא לאסור לפי שיצרו תוקפו ומתגבר עליו ביותר. ורש"י פירש אפילו ביחוד נמי אסור מדאורייתא (באשת רעהו). ואין נראה, דמשמע דרוצה לאסור יחוד בנדה! תוספות (ד"ה מה אשת רעהו).

3. ויקרא יח.

4. דרך בני אדם כשיוצאין מבית הכנסת, מיד הוא נושק לאביו ולאמו ולגדול ממנו בארכובה או בפס ידיו, משום כבוד. רש"י (עבודה זרה י"ז א', ד"ה אבי).

5. דברים לב.

6. לרש"י מדובר בשבעת ימים שזבה צריכה לספור נקיים, וללבוש לבנים לבדיקה. לרבינו תם, רשב"א, וריטב"א, מדובר בנידה, ולאחר תקנת בנות ישראל שהיו יושבות שבעה נקיים אפילו רואות טיפה כחרדל, והיו טובלות אחרי שבעה ימים, וטהורות דבר תורה, ואח"כ ספורות שבעה נקיים, מפני תקנת טהרות. ובאותם ימים היה אותו תלמיד מיקל, הואיל וכבר טהורה דבר תורה.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

איסור קורבה לאשתו נדה: דעת ראב"ן, רמב"ם, רבינו יונה, סמ"ג, ספר החינוך, ר"ן, ריטב"א, ומאירי, שאיסור חיבוק ונישוק הוא איסור תורה. ודעת רמב"ן, רשב"א, ורשב"ץ, שאין מלקין מן התורה אלא בביאה גמורה או בהעראה. אבל קריבה שאין בה גילוי ערוה, כגון חיבוק ונישוק, אינה אסורה אלא מדרבנן. והשו"ע⁸ פסק כרמב"ם וסיעתו, ואסר ליגע באשתו חולה לשמשה⁹. והרמ"א התיר¹⁰.

שולחן ערוך

(אה"ע, הלכות אישות, סימן כ)

א. הפא על אחת מן העריות דרוך אברים, או שחבק ונשק ונהנה בקרוב בשר, הרי זה לוקה, וחסוד על העריות.

(יו"ד, הלכות נדה, סימן קצה)

טז. אשה חולה והיא נדה, אסור לבעלה לגע בה כדי לשמשה, כגון להקימה ולהשכיבה ולסמכה. ויש אומרים דאם אין לה מי שישמשה, מתר בכל (הגהות ש"ד והגהות מרדכי פ"ק דשבת בשם הר"מ). וכן נוהגין אם צריכה הרבה לקה.

שמונה עשרה גזירות דתלמידי שמאי והלל

תשע גזירות לעניין פסול תרומה

(י"ג ב') משנה: ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון שעלו לבקרו, נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל, וי"ח דברים גזרו בו ביום.

7. וכתב ראב"ן, שמה שאמר לה אליהו, ברוך המקום שהרגו, לא על האכילה אמר, אלא על השינה בקירוב בשר, דאי על האכילה לא היה אומר לא נשא פנים לתורה, אלא כך היה אומר שעבר על דברי חכמים ז"ל דאמרו לא יאכל מפני הרגל עבירה. אמנם הרמב"ן כתב, שאם היה עובר בלאו מן התורה היה אומר ברוך המקום שהרגו שעבר על דברי תורה. ואין זה נקרא משוא פנים. אבל הדבר שהוא משוא פנים לתורה הוא הגדר והסייג הנעשין לדבריה. עיי"ש.
8. יו"ד קצה, טז-יז. בדעת הרמב"ם נחלקו האחרונים: הב"י הסתפק, שמא לרמב"ם כל נגיעת ערוה אסורה מהתורה (והכריע בשו"ע לחומרא). והש"ך (יו"ד קנזא, ס"ק י) הכריע כרמב"ם, אבל כתב דאף הרמב"ם לא קאמר אלא כשעושה חיבוק ונישוק דרך חיבת ביאה (שהרי מצינו בש"ס שהאמוראים חיבוקו ונשקו לבנותיהם ואחיותיהם. וכן כתב הר"י יצחק לייאון, בעל מגילת אסתר. וכן דייק מלשון הרמב"ם "או שחבק ונשק דרוך תאנה ונהנה בקרוב בשר - הרי זה לוקה מן התורה") וכן כתב סמ"ג דאינו לוקה אלא בדרך תאוה וחיבת ביאה. וגם בדברי רבינו יונה ועוד, מבואר שהאיסור הוא כאשר הנגיעה כדי ליהנות מן המגע.
- מקורות - סיעה א' - רמב"ם (ספר המצוות, מצוה ל"ת שנג; הל' איסורי ביאה כא,א). ראב"ן (הל' נדה, סוף סי' שלה). רבינו יונה (אגרת התשובה, אות יט). סמ"ג (לאוין קכו). ספר החנוך (מצוה קפח). ר"ן (פסחים, כ"ה א', ד"ה בכל מתרפאין). ריטב"א (חי' שבת י"ג א', סוד"ה ופליגא). מאירי (סנהדרין ס"ו ב', ד"ה כל). וראה ר"ש משאנץ וראב"ד על תורת כהנים (פרשת אמור, פרשתא ט, פרק יג). סיעה ב' - רמב"ן בהשגות (על ספר המצוות). רשב"א (שו"ת, ח"א סי' אלף קפח). רשב"ץ (ספרו זהר הרקיע, מצות לא תעשה, ד"ה כל העריות בפרטן). ובביאור מחלוקת רמב"ם ורמב"ן, ראה באריכות בביאור הגר"א (אה"ע כא,א, ס"ק א).
9. ונחלקו האחרונים, אם גם בחולי שיש בו סכנה, ראה נספח ל"נתיבי הלכה - נדה".
10. בדעת הרמ"א אפשר היה לומר שסובר כרמב"ן, דאינו אסור אלא מדרבנן. אמנם בביאור הגר"א (ס"ק כא) כתב שסובר הרמ"א דהלאו הזה הוא דוקא אם מתכוין לערוה, אבל בלאו הכי אינו אלא מדרבנן (דהיינו שלדעתו, הרמ"א פוסק כרמב"ם, אלא שסובר כהש"ך, שרק דרך חיבת ביאה אסור מהתורה).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

תניא: אין פולין לאור הנר, ואין קורין לאור הנר. ואלו (שתיים) מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון. (ומברר) מאי נינהו שמונה עשר דבר? **דתנן (זבים היב):** אלו פוסלין את התרומה (שבמגעם נאסרת התרומה): (אדם) האוכל אוכל ראשון (ומן התורה אין אוכל מטמא אדם האוכלו), והאוכל אוכל שני (והטעם שגזרו, דזימנין דאכיל אוכלין טמאין ושקיל משקין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו). והשותה משקין טמאין (מאותו טעם, דזימנין דשתה משקין טמאין ושקיל אוכלין דתרומה, ושדי לפומיה ופסיל להו).¹¹

והבא ראשו ורובו במים שאובין (גזירה משום שהיו אומרים לא מי המקוה מטהרים, אלא המים השאובים)¹². וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלושה לוגין מים שאובין (אע"פ שהוא טהור - אי לאו הא, לא קיימא הא, שיאמרו מאי שנא הא מהא).

והספך (כל כתבי הקודש, תורה נביאים וכתובים, פוסלים תרומה במגעם, גזירה שלא יצניעו תרומה בצד ספרי קודש, ויבואו עכברים ויפסידו הספרים)¹³.

והידיים (סתמן, קודם נטילה. וגזרו, מפני שהידיים עסקניות הן)¹⁴.

תנא: אף ידיים הבאות מחמת ספר (שהיו ידיו טהורות ונגע באחד מכתבי הקודש) פוסלות את התרומה, משום דרבי פרנך; דאמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן: האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום (בלא אותה מצוה)¹⁵.

והאוכלים והכלים שנטמאו במשקין (אוכלים שנטמאו במשקים שנגעו בסתם ידיים. וגזירה משום משקים שנגעו בשרץ, שטומאתם מן התורה. וכלים שנטמאו במשקים שהם ראשון לטומאה, כגון שנטמאו בשרץ, ומן התורה אין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה. וגזירה משום כלים שנגעו במשקין דזב היוצאים ממנו, רוקו וזובו ומימי רגליו).

שיטות הראשונים

טהור שנפלו על ראשו ורובו שלושה לוגין מים שאובין: דעת **תוספות** שבטהור לא גזרו כי אם בנפל, ולא גזרו נמי בביאה כמו בטבול יום¹⁶. ודעת **הרמב"ם** שגם טהור שבא ראשו ורובו במים שאובים - הרי זה כשני לטומאה עד שיטבול.

ידיים שניות הן: כתב **הרמב"ם** "שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶת וּבֵית דִּינָה גָּזְרוּ עַל הַיָּדַיִם שֶׁיְהִיּוּ שְׁנִיּוֹת, אֲפִי עַל פִּי שְׁלֵא יָדַע בְּוַדַּאי שְׁנִטְמָאוּ, מִפְּנֵי שֶׁהַיָּדַיִם עֲסָקְנִיּוֹת. וְלֹא גָזַר שְׁלֵמָה עַל הַיָּדַיִם טְמֵאָה אֶלָּא לְקַדְּשׁ; וְאַחַר כֵּן גָּזְרוּ חֲכָמִים שְׁאַחֲרָיו אֲפִי לְתַרְוּמָה¹⁷, וּלְפִיכָּה צָרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם לְתַרְוּמָה, וְאִם נִגַע בְּתַרְוּמָה קִדְּם שְׁיִטַּל יָדָיו - פְּסָלָהּ, וְנִשְׁרָפְתָּ עַל טְמֵאָה זו."

11. במשקים טמאים לא שייך ראשון ושני, דלעולם משקין תחלה הוו. תוספות (י"ג ב', ד"ה והשותה).
12. ואם תאמר, תיפוק ליה שהוא טבול יום! ויש לומר, דנפקא מינה דאפילו העריב שמשו פוסל עד שיחזור ויטבול. תוספות (ד"ה והבא).
13. אבל בחולין לא הוצרכו לגזור, דבלאו הכי נמי לא היו נותנין חול אצל קדש. רש"י.
14. ונוגעין בבשרו ובמקום טינופת, וגנאי לתרומה בכך, ונמאס לאוכלין כשנוגע בה בידיים מסואבות. רש"י.
15. אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה. תוספות.
16. וכתבו תוספות (י"ג ב', ד"ה וטהור): ואם תאמר מאי שנא דבטהור לא גזרו כי אם בנפל, ולא גזרו נמי בביאה כמו בטבול יום? ונראה לר"י דבטהור לא רצו לגזור יותר, אלא דוקא בנפילה כמו שרגילים להפיל עליהם מים שאובים אחר שטבלו במים סרוחים, כדאמר בסמוך והיו נותנים עליהם ג' לוגים מים שאובים.
17. כתב הראב"ד: ואח"כ גזרו על אכילת חולין שצריך נטילת ידיים.